

Familiefortællinger – Familiekrønike på livsplakat

Kallerupvej – Rådgivnings- og kontaktcentret for demensramte og pårørende i Odense har siden januar 2013 arbejdet med et projekt om familiefortællinger – Familiekrønike på

livsplakat. Vi har søgt og fået midler i fire år via satspuljen til at afprøve om en familiekrønike på livsplakat kan være med til at styrke de gode stunder og samarbejdet i familier, hvor et medlem har fået demens og bedre deres kontaktoverflader til sundhedspersonalet.

Hvorfor projekt Familiekrønike på livsplakat?

Pårørende - oplevelser

Igennem de sidste 14 år har vi på Kallerupvej haft kontakt med en del pårørende, der oplever uafstemte forventninger og samarbejdsproblemer, når deres ægtefælle flytter i plejebolig. De har dårlig samvittighed, føler sig slidt, uformående og usikker på deres rolle i plejeboligen, ”*hvad må jeg og hvem bestemmer over min kone/mand*”. Det *VI* - der før var et ægteskabs *VI*, bliver nogle gange ”overtaget/flyttet” til et personale,

der siger: ”*VI mangler*”, om vedkommende mands eller hustrus behov – så ægtefællen derved kan komme til at føle sig udenfor.

Ægtepargruppe - tanker

På Kallerupvej har vi tilknyttet flere yngre ægtepar og etablerede i 2010 en ægtepargruppe med ægtepar i alderen 48 til 68 år, hvor den ene har demens og har måttet opgive arbejdslivet. Den anden ægtefælle var stadig i arbejde. Ægteparrene oplever, at deres familieliv og intimitet er under pres og i forandring. De ser også, at der blandt nogle af de sundhedsfaglige medarbejdere er en høj grad af berøringsangst for at tale om det svære i livet - sorger, savn, samliv og intimitet. Ægteparrene kunne godt tænke sig, at sundhedspersonalet får mere fokus på det hele menneske, på familien, livsændringer, -værdier og ser på vigtigheden af vedligeholdende træning og hjælpemidler – i stedet for primært på muligheder for praktisk hjælp.

Demensramte og pårørende - ønsker

Derfor ønsker flere pårørende og personer med demens at give et tydeligere billede af egen og deres families identitet, selvforståelse og livsform. De oplever, at samarbejdet kan blive bedre, mere ligeværdigt og personligt, hvis plejepersonalet får større viden om netop deres families værdier og handlemønstre som familie, både før - og efter

demensen er blevet en del af familien.

Familiefortælling - familiekrønike

Vi tænkte, at en Familiefortælling/-krønike kunne være en af de måder/metoder, der måske kunne optimere støtten og samarbejdet mellem familierne og personalet, når demensen rammer - og efterhånden som den, der har demens, og ægtefællen bliver tilknyttet forenings-, aktivitets- og botilbud.

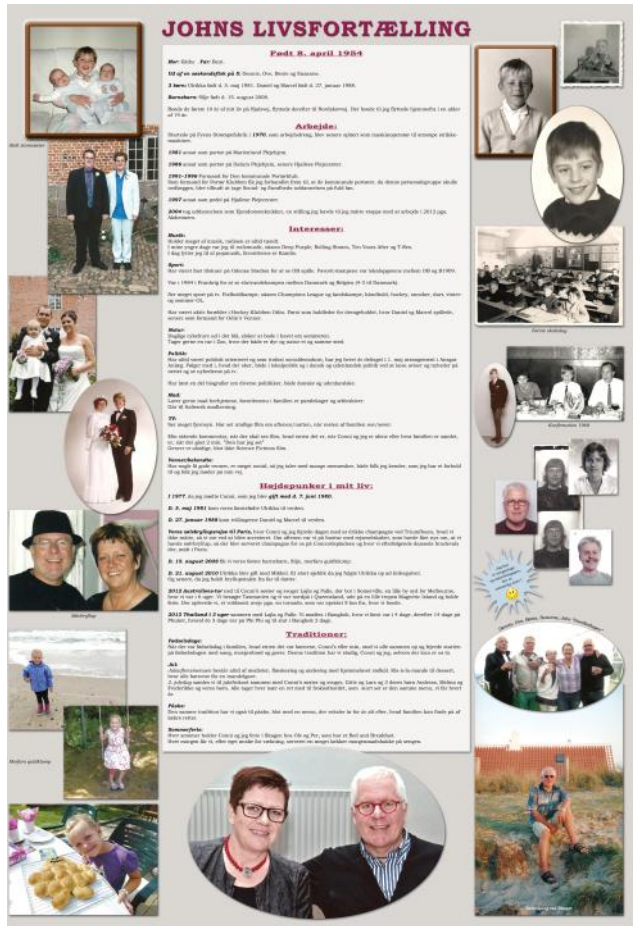
Livshistorie og synlighed

I mange år har vi som sundhedsfagligt personale skrevet om og også oplevet, hvor vigtigt det er for mennesker med demens og for plejepersonalet, at der er skrevet en livshistorie om vedkommendes liv, vaner og ønsker.

Det skrevne ord er dog ikke altid tidsmæssigt så let tilgængeligt i en plejebolig. Derfor faldt valget på at afprøve en familiefortælling – en Familiekrønike på Livsplakat .

Via en tilpasset spørgeguide og sammen med projektmedarbejdere, der arbejder ud fra Rådgivningsmodellens ideologi, har deltagerne/ familierne i fællesskab arbejdet på deres personlige livsplakat. En Livsplakat er synlig, en kilde og støtte til hukommelsen, til fællesskab, dialog og viden.

EKSEMPEL 1

John, 59 år – har diagnosen Alzheimers, har arbejdet med livsplakaten sammen med sin hustru og Jenny (projektmedarbejder)

Det er vigtigt for mig at fortælle om mit liv til mine omgivelser. Plakaten er primært til min familie, og den skal følge mig, når jeg flytter i plejebolig. Jeg kan se folks positive reaktion og interesse, når de ser min plakat. Den åbner op for samtale og fællesskab, der er noget at snakke om – andre genkender og har måske også været i Paris

eller Skagen etc. Jeg bruger den selv til at fastholde og fortælle om mit liv. Jeg har brug for at fortælle både i tekst og i billeder. Min familie og mine børn er meget glade for plakaten, som min kone har været meget involveret i. Min Livsplakat kan ikke stå alene. Derfor har jeg skrevet en livshistorie ved siden af.

Vi har søgt inspiration flere steder. Vi har sammen med deltagerne (demensramte og pårørende) været på studiebesøg i plejeboligerne Østervang I Frederiksberg, hvor alle beboerne får tilbudt at få lavet en livsplakat. Der har vi hentet stor inspiration - [læs mere her](#).

I Demenscafeen i Aarhus har de arbejdet med livshistorien, og vi er på vej til Aalborg, hvor de i mange år har arbejdet med livshistorier på mange forskellige måder.

Mange familiemønstre og samlivsformer

I vores samarbejde med familier, der er blevet ramt af demens også i en yngre alder og i mange konstellationer, er det blevet tydeligere, hvor væsentligt det er at få fortalt ikke kun én livshistorie, men en familiehistorie – en familiekrønike, der kan indeholde begge ægtefællers/samboendes fortællinger, og samtidig kan beskrive hvilke værdier, roller og normer denne unikke familie og deres børn sætter pris på og har haft - og nu har i deres liv og samliv.

Vi tænker og har erfaret, at personalets kendskab til den raske ægtefælles rolle i familielivet før og under demenssygdommen kan styrke samarbejdet også i svære og tilspidsede stunder. Har man været/ er man en familie, hvor den raske ægtefælle fortrinsvis har båret ansvar og hustru/mand på hænder – eller er det den rolle, den ægtefælle der har fået demens, har haft. Har de levet hver deres selvstændige liv i familien, har de været hinandens sjælsvenner, har de haft faste rollefordelinger osv.. Hvilke forventninger har de hver især til den måde, de ønsker støtte fra personalet?

Sådan en viden kan – tænker vi – også skabe forståelse for de pårørendes situation og rolle i forhold til de støttetilbud, familien tilbydes.

Formål med projektet

Formålet med dette projekt er derfor at opbygge, undersøge og afprøve om en Familiekrønike på livsplakat kan være med til at styrke den forebyggende indsats i familier, der har fået demens tæt inde på livet og være med til at optimere hverdagslivets samarbejde med frivillige og professionelle.

Hvad er en familiekrønike på Livsplakat?

En familiekrønike er en familiefortælling, der indeholder historier, værdier, roller, stjernestunder der giver livskvalitet. Livsplakaten kan være med til at formidle egen og familiens identitet og selvforståelse og kan have mange udformninger og indhold – ord, årstal, billeder, musik, video, tale, osv. ud fra den enkelte families tanker og valg.

Livsplakaten kan være opsat elektronisk, som collager, digitalt via TV/projektor - billedrammer. Med Livsplakten kan følge musik, videooptagelser, livsbog, vanekatalog etc. kun fantasien sætter grænser.

Livsplakatens – ingredienser i projektet på Kallerupvej, [læs mere her](#).

Hvor er vi nu?

Nu har vi arbejdet i godt et år med livsplakaten. Det har bibragt familierne og projektmedarbejdere og de frivillige IT medarbejdere mange gode oplevelser. Der er indtil nu udarbejdet otte livsplakater i mange eksemplarer og størrelser, til ophængning på egne-, børns-, børnebørns- og forældres samt Kallerupvejs vægge.

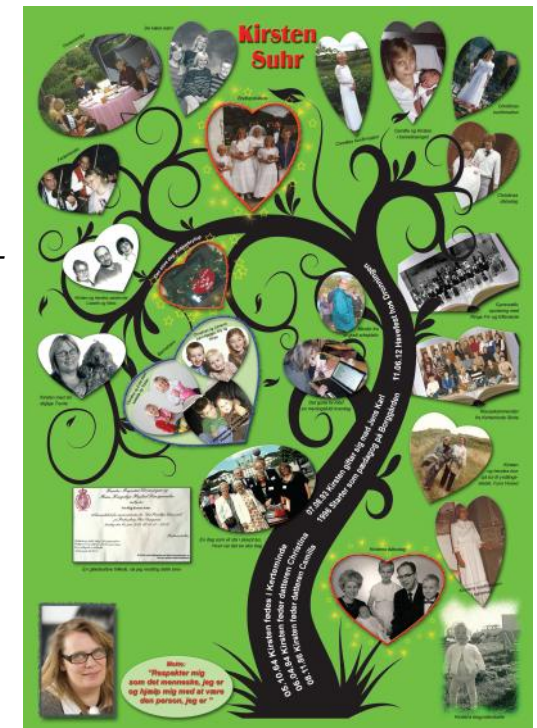
I februar 2014 er projektet påbegyndt samarbejdet med Byhuset – Odense kommunes tilbud til hjemmeboende demensramte samt Svovlhatten – et praksisvidens - og plejecenter for beboere, der har en demenssygdom. Vi skal i samarbejde med Byhuset og fire forskellige plejecentre i Odense undersøge muligheden for etablering af fortællværksteder - Livsplakatværksteder – som et integreret tilbud til deres beboere, brugere og deltagere samt deres familier.

EKSEMPEL 2

Kirsten, 49 år – har diagnosen Alzheimers.

Jeg har lavet plakaten sammen med Mette (projektmedarbejder) og det har været vigtigt, at der var en fagperson til at støtte i forhold til de svære minder, der også dukker op i arbejdet med en livsfortælling. Min plakat har mange billeder og ikke megen tekst – det kan jeg ikke forholde

mig til. Min ægtefælle synes, plakaten er fantastisk og opfordrer mig til at fortælle om den - sidst her da gamle arbejdskolleger var på besøg. Arbejdet med plakaten åbner op for kreativitet og bringer yderligere erindringer frem, den giver glæde og stolthed, og familien er meget interesseret og kigger efter sig selv på plakaten. Jeg har arbejdet med min livshistorie ved siden af. Jeg er meget glad for min plakat og synes, den giver et billede af mig og kan give noget til dem, der skal hjælpe mig fremover.

Livsplakat erfaringer

Livsplakaterne i projektet har taget mange udformninger – fra plakater med neutral baggrund med tidslinje - årstal, megen tekst og færre billeder til farverige livsplakater med træer og billeder i forskellige faconer til rene billedplakater fra familie-, arbejds-, ferie- rejser etc. De enkelte har selv valgt en udformning på deres livsplakat, der passer til deres liv og livsstil.

Vil du vide mere, så kontakt
Ulla Thomsen, Centerleder
Kallerupvej - Rådgivnings- og kontaktcentret for
demensramte og pårørende
Kallerupvej 58, 5230 Odense M.
Tlf. 53646091
www.alzheimer-avisen.dk

EKSEMPEL 3

Ægteparret Søren og Lise (Lise er 68 år og har haft diagnosen Alzheimers i en del år)

Vores arbejde med Livsplakaten har været en lang proces, hvor vi ud af tusinder af billeder i vores omreisende liv skulle vælge de, der havde størst betydning for os begge lige nu. Lise huskede bl.a. kadetfesterne, vi som unge deltog i på Hærens Officersskole. Søren huskede Riddersalen, men mest fornøjelsen af at kunne svinge fru en i luften under en af turene i Lancier. Lise huskede især omgivelserne og de flotte balkjoler, stoffer og måden de blev syet på. Vi arbejdede os gennem de mange billeder en halv times tid ad gangen. Gennemgik billeder og talte om deres historie, da Lise ser meget dårligt. Det var en dejlig tid at arbejde med livsplakaten. Vi havde en fælles opgave, som førte os på rejse i vores eget liv og gav anledning til mange grin og gode dialoger. Vi har valgt årstal fra vedrørende en del af vores oplevelser, fordi de hver for sig dækker en mængde oplevelser på de omtalte steder, og dermed bare var gode tidsløse eksempler, men vi har anført årstallene især ved familiebegivenheder. Vi fortæller i fem temasøjler via billeder, hvad der giver og har givet os glæde og indhold i livet. Vi har også fået en mængde praktiske erfaringer om at holde styr på de mange billeder fra de mange albums. Både til reproduktionen og til at få dem på plads igen bagefter.

